

การจัดการปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนในสถานศึกษา ในสังคมไทยโดยใช้หลักอริยสัจ 4

Managing Student Conflict Problems in Educational Institutions in Thai Society by Using the Principles of the Four Noble Truths

วิชญะ ยศภาศ

Wichaya Yotkad

โรงเรียนสามัคคีศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2

Samakkee Sriwichai School, Lamphun Primary Educational Service Area Office 2

Corresponding Author Email: wichaya.yotkad@gmail.com

Received: 2024-12-02 Revised: 2024-12-20 Accepted: 2024-12-26

บทคัดย่อ

ปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษาเป็นหนึ่งในปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในสังคมไทยที่มีความแตกต่างหรือไม่ลงรอยกันในมุมมอง ความคิด ค่านิยม หรือผลประโยชน์ ซึ่งอาจนำไปสู่ความตึงเครียดหรือการเผชิญหน้ากัน ความขัดแย้งสามารถเกิดขึ้นในทุกระดับของสังคมไม่ว่าแม้แต่สังคมในสถานศึกษาที่มีนักเรียนอยู่ร่วมกันเป็นสังคมซึ่งส่งผลกระทบต่อบรรยากาศการเรียนรู้และพัฒนาการของนักเรียน การขัดแย้งเหล่านี้เกิดขึ้นหลายด้านเช่น ด้านความขัดแย้งระหว่างนักเรียน ด้านความขัดแย้งระหว่างครูกับนักเรียน ด้านความขัดแย้งระหว่างนักเรียนและผู้ปกครองทำให้เกิดความคิดที่แตกต่าง การขาดการสื่อสารที่ดี และการไม่เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น บทความนี้มุ่งประยุกต์ใช้หลักอริยสัจ 4 ในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษา โดยนำเสนอและวิเคราะห์ความขัดแย้ง เพื่อแสดงให้เห็นถึง สภาพของปัญหาความขัดแย้ง สาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง การแก้ไขสาเหตุของความขัดแย้ง และการป้องกันไม่ให้ความขัดแย้งเกิดขึ้นซ้ำ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถลดปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยการนำหลักธรรมไปใช้ เพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมสืบต่อไป

คำสำคัญ : ความขัดแย้ง, สถานศึกษา, สังคมไทย, อริยสัจ 4

Abstract

The issue of conflict in educational institutions is one of the significant problems in Thai society, where differences or disagreements in perspectives, ideas, values, or interests may lead to tension or confrontation. Conflicts can arise at all levels of society, including within educational settings where students coexist, affecting the learning environment and the development of students. These conflicts occur in various areas, such as conflicts between students, conflicts between teachers and students, and conflicts between students and parents, leading to differences in opinions, lack of effective communication, and disrespect for others' rights and freedoms. This article aims to apply the Four Noble Truths (Ariyasacca) to manage conflict issues in educational institutions by presenting and analyzing conflicts to highlight the nature of the conflict, the causes of the conflict, the resolution of the conflict's causes, and the prevention of recurrence. The goal is to reduce the conflict problems in educational institutions through the application of principles of Dharma, ultimately promoting peace in society for the future.

Keywords: Conflict, Educational institutions, Thai society, Four Noble Truths

บทนำ

ในโลกที่เต็มไปด้วยความหลากหลายทางความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรม ความขัดแย้งกลายเป็นส่วนหนึ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยากของชีวิตมนุษย์ สังคมทุกระดับ ตั้งแต่กลุ่มเล็กๆ อย่างครอบครัว ไปจนถึงองค์กรหรือระดับประเทศ ล้วนเผชิญกับความขัดแย้งที่เกิดจากความแตกต่างและความไม่เข้าใจกัน แม้ว่าความขัดแย้งจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ทั่วไป แต่ผลกระทบที่ตามมาอาจส่งผลอย่างรุนแรง หากไม่ได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม

ในสังคมทุกวันนี้คนเราต่างก็มีความแตกต่างกันหลากหลายมิติ ความแตกต่างนั้นอาจ เป็นความร่ำรวยหรือความยากจน การมีอำนาจหรือไม่มีอำนาจ การพยายามรักษาสถานภาพเดิม หรือพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งอาจเป็นทั้งที่ซ่อน

เร้นหรือเปิดเผย ต้องการที่จะนำหรือประสงค์ที่จะตาม หรืออาจจะมีความแตกต่างในทางความเชื่อ ค่านิยมและการ มองโลกในแง่บวกที่แตกต่าง ที่สำคัญที่สุดเมื่อมนุษย์เรานั้นต้องการความสำเร็จ ก็จะมีการกระทำหรือกระบวนการด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อที่จะไล่ล่าให้เกิดความต้องการนั้น จนเป็นเหตุให้มีบางสิ่งที่จะอาจจะนำไปสู่ความขัดแย้งในที่สุด (รัฐพล เย็นใจมา และ สุรพล สุยะพรหม, 2561: 225)

ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในสังคม เนื่องจากความหลากหลายและความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคน แต่การจัดการกับความขัดแย้งนั้นสำคัญ เพราะอาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์และความสงบสุขในสังคมในภาพรวมเนื่องจากมนุษย์ต่างเป็นสัตว์สังคมที่มารวมตัวกันก่อเกิดการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันปัญหาธรรมชาติที่ตามมานั้นก็คือความขัดแย้งในเรื่องต่างๆแล้วแต่บริบทของสังคมนั้นๆ

ในสภาพบริบททางสังคมของโรงเรียนก็มีความขัดแย้งเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เช่นเดียวกับสังคมทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ครูกับนักเรียน หรือแม้กระทั่งนักเรียนกับกฎระเบียบของโรงเรียน ซึ่งในแต่ละโรงเรียนก็จะมีกฎระเบียบมาเป็นบรรทัดฐาน (Norms) ของแต่ละ โรงเรียนโดยมุ่งหวังให้นักเรียนซึ่งมาจากหลายครอบครัวและสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข แม้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจะมีผลทั้งทางบวกและทางลบก็ตาม แต่เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นการแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุดมาจัดการ ความขัดแย้งนั้นให้หมดไปอย่างรวดเร็วและเหมาะสมกับบริบททางสังคมเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง การนำกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก (Conventional Criminal Justice) มาใช้ในการลงโทษและจัดการความ ขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนอาจไม่ใช่ทางเลือกที่ดีที่สุด กระบวนการเชิงสมานฉันท์หรือ Restorative Practices จึงเป็นทางเลือกที่มีความเหมาะสมในการนำมาเป็นเครื่องมือจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นใน ระดับโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับนักเรียนกับนักเรียน ด้วยความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีอยู่จริง (Existence) และต้องการขจัดความขัดแย้งนั้นให้หมดไปเพราะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำลายสัมพันธ์ภาพที่ดี ระหว่างบุคคลในสังคม โดยที่จะต้องไม่ลืมที่จะเยียวยาสิ่งที่เกิดความเสียหายจากความขัดแย้งนั้น (พัฒน์พงษ์ ทองเนื้อสุก และ จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2563: 141)

แม้รัฐบาลในทุกยุคสมัยในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของรัฐบาลในฐานะกลไกสำคัญของรัฐในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งทางการเมืองและปัญหาภายในระบบการบริหารราชการแผ่นดินกลับกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ขัดขวางความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้

ปัจจุบันปัญหาความขัดแย้งยังลงไปฝังรากลึกลงไปถึงเด็กนักเรียนที่อยู่ในสถานศึกษาที่หลายๆคนมองข้ามแม้กระทั่งทางภาครัฐเองก็ตาม สาเหตุของปัญหานั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย

ที่แตกต่างกันไปในหลายๆด้านเช่น แนวคิดและวิธีคิดในการเรียนที่ไม่ตรงกัน การไม่เคารพสิทธิเสรีภาพ การขาดการเอาใจใส่ของครูผู้สอน การยึดถือค่านิยมการแก้แค้น ความมีอคติต่อกันและนโยบายหรือแนวทางการจัดการปัญหาความขัดแย้งในโรงเรียนนั้นทางภาครัฐยังคงมองข้ามในปัญหานี้ เพราะว่ารัฐนั้นจะมุ่งไปในทางนโยบายเศรษฐกิจมากกว่าแทนที่จะมาแก้ไขปัญหาซึ่งส่งผลให้ปัญหาความขัดแย้งยังคงอยู่ในสังคมไทย

ปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษา

ความขัดแย้งเป็นปรากฏการณ์ปกติขององค์กรที่ต้องเกิดขึ้น เนื่องจากองค์กรได้รวมเอามนุษย์ที่มีความแตกต่างกันมาอยู่ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันจะเกิดขึ้นเมื่อแต่ละฝ่ายมีจุดมุ่งหมายที่ไปด้วยกันไม่ได้และมีค่านิยมที่แตกต่างกัน ความขัดแย้ง จึงเป็นสภาพการณ์ที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งปฏิบัติงานร่วมกันภายในองค์กรมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน ไม่ยอมรับกันทั้งในด้านความคิดเห็น ค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ เป้าหมาย วิธีการท างาน การรับรู้ และผลประโยชน์ความต้องการที่ไม่ตรงกัน (ณัฐนิชา กังสตาลทิพย์. 2564: 41) ภายในสถานศึกษานั้นต่างพบว่าความขัดแย้ง เป็นสภาพการณ์หรือสถานการณ์ที่เป็นความแตกต่างที่บุคคล 2 คน หรือมากกว่า แสดงพฤติกรรมเปิดเผยออกมาอย่างแตกต่างกัน สภาพการณ์เหล่านี้คือ ความขัดแย้งซึ่งอาจเกิดจากการรับรู้ในเป้าหมายที่แตกต่างกัน มีความเข้าใจผิดหรือไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ มีความต้องการที่แตกต่างกันหรือแย้งซึ่งในสิ่งเดียวกัน หรือต้องการความเท่าเทียมกันทั้งด้านวัตถุประสงค์และคุณค่าเกิดความรู้สึกต้องการเอาชนะหรือทำให้ฝ่ายตรงข้ามไม่พึงพอใจ สูญเสียหรือถูกกดดันหรือเกิดความต้องการที่เหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง สถานการณ์เหล่านี้จะทำให้เกิดความตึงเครียดเพราะความไม่เห็นด้วยหรือไม่ตกลงด้วย และมีแนวโน้มทำให้แต่ละฝ่ายมีทิศทางที่ตรงข้าม บทสรุปของความขัดแย้งก็จะกลายเป็นแบ่งฝักแบ่งฝ่ายเป็นหน่วยย่อยของสังคมที่ไม่ขึ้นตรงต่อกลุ่มใหญ่ทั้งในแง่ของความคิดและการปฏิบัติส่งผลกระทบเสียหายต่อสันติสุขของสังคม (รัฐพล เย็นใจมา และ สุรพล สุยะพรหม, 2561: 224)

สถานศึกษาเป็นพื้นที่สำคัญในการสร้างความรู้และพัฒนาศักยภาพของบุคคล แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลาย ทั้งในแง่ของบุคคล แนวคิด และวัฒนธรรม ความแตกต่างเหล่านี้อาจนำไปสู่ความขัดแย้งในหลากหลายรูปแบบ ซึ่งหากไม่ได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาและบรรยากาศโดยรวมของสถานศึกษาสภาพปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษา มีองค์ประกอบหลักๆ 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความขัดแย้งระหว่างนักเรียน ความขัดแย้งระหว่างนักเรียนเป็นปัญหาที่พบได้บ่อยที่สุดในสถานศึกษา ปัญหาเหล่านี้อาจเกิดจากความแตกต่างด้านความคิดเห็น การแย้งชิงผลประโยชน์ หรือการกลั่นแกล้งในรูปแบบต่างๆ เช่น การใช้คำพูดที่รุนแรงหรือการละเมิดทาง

สังคมผ่านสื่อออนไลน์ ปัญหานี้ไม่เพียงสร้างความเครียดและความกดดันให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง แต่ยังส่งผลต่อการเรียนรู้และการมีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มนักเรียน

2. ด้านความขัดแย้งระหว่างครูกับนักเรียน ความไม่เข้าใจกันระหว่างครูและนักเรียนเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ เช่น ความแตกต่างในมุมมองเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอน การลงโทษที่นักเรียนรู้สึกว่าเป็นยุติธรรม หรือการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ความขัดแย้งในรูปแบบนี้มักสร้างบรรยากาศที่ตึงเครียดในห้องเรียนและอาจส่งผลต่อความสัมพันธ์ระยะยาวระหว่างครูกับนักเรียน

3. ความขัดแย้งระหว่างนักเรียนและผู้ปกครอง ความขัดแย้งระหว่างนักเรียนและผู้ปกครองมักเกิดจากความไม่เข้าใจกันในเรื่องการเรียนหรือพฤติกรรม เช่น ผู้ปกครองคาดหวังผลการเรียนที่สูงเกินไปหรือต้องการควบคุมการตัดสินใจของนักเรียน ขณะที่นักเรียนอาจรู้สึกถูกกดดันและขาดอิสระ ปัญหานี้ส่งผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวและสภาพจิตใจของนักเรียน

เนื่องจากปัจจัยหลายด้านที่ส่งผลกระทบให้ความขัดแย้งนั้น เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความขัดแย้งที่สร้างเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อย่างไม่จบสิ้นนั้นมาจากมนุษย์ มนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ ในการทำให้เกิดความขัดแย้งภายในสังคมหลักธรรมที่จะสามารถสลายความขัดแย้งและสร้างความสามัคคีของคนในสังคม (พระครูปลัดไพฑูรย์ เมธิโก. 2557: 55) คือ อริยสัจ 4 คือ 1) ทุกข์ คือ ความจริงที่ว่าด้วยความทุกข์ 2) สมุทัย คือ ความจริงที่ว่าด้วยเหตุให้เกิดทุกข์ 3) นิโรธ คือ ความจริงที่ว่าด้วยความดับทุกข์ 4) มรรค คือ ความจริงที่ว่าด้วยทางแห่งความดับทุกข์

หลักอริยสัจ 4 (ความจริงอันประเสริฐ)

หลักพุทธธรรมที่ชื่อว่า อริยสัจ 4 เป็นอีกหลักพุทธธรรมหนึ่งในคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมที่เกี่ยวกับ ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการดังนี้

1. ทุกข์ คือ แสดงว่า สิ่งที่ปรุงแต่งทั้งปวงเป็นทุกข์ นี่คือ บอกตรง ๆ ว่าสิ่งทั้งปวงเป็นอะไรนั่นเอง สิ่งทั้งปวงเป็นที่ตั้งแห่งความทุกข์ใจ แต่คนทั้งหลายไม่รู้ไม่เห็นว่าสิ่งทั้งปวงเป็นความทุกข์จึงได้มีความอยากในสิ่งเหล่านั้น ถ้ารู้ว่ามันเป็นความทุกข์ ไม่น่าอยาก และไม่น่ายึดถือ ไม่น่าผูกพันตัวเองเข้ากับสิ่งใดแล้ว เขาก็จะไม่ไปอยาก ซึ่งตัวทุกข์นั้นเองหมายถึง ชั้น ๕

2. สมุทัย การเกิดขึ้นหรือสาเหตุแห่งทุกข์ คือ แสดงว่าความอยากด้วยอวิชชา (ความไม่รู้) นั้น เป็นต้นเหตุของความทุกข์ คนทั้งหลายก็ยังไม่รู้ ไม่เห็น ไม่เข้าใจว่าความอยากนี้แหละเป็นตัวต้นเหตุ ของความทุกข์ใจจึงได้พากันอยากนั้นอยากนี้เรื่อยไปด้นประการ เพราะไม่รู้ว่าการอยากด้วยอวิชชา (ความไม่รู้) นั้นคืออะไร

3. นิโรธ (ความดับทุกข์) คือ แสดงว่านิโรธ หรือนิพพาน คือการดับความอยากเสียได้สิ้นเชิง เป็นความไม่มีทุกข์ คนทั้งหลายยังไม่รู้จักกันใหญ่ทั้ง ๆ ที่เป็นสิ่งที่อาจบรรลุได้ในที่ทั่ว

ๆ ไป คือ พบได้ตรงที่ความอยากมันดับลงไปนั่นเอง นี่คือการไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไร จึงไม่มีใครปรารถนาที่จะดับความอยาก ไม่ปรารถนานิพพาน เพราะไม่รู้ว่าอะไรคือนิพพาน

4.มรรค (ทางที่นำไปสู่ความดับทุกข์) คือ วิธีดับความอยากนั้น ๆ เสีย ไม่มีผู้ใดเข้าใจว่าการทำอย่างนี้เป็นวิธีดับความอยากไม่มีใครสนใจเรื่องอริยมรรคอันมีองค์ ๘ ประการซึ่งดับความอยากเสียได้ ไม่รู้จักอะไรเป็นที่พึงแก่ตนเอง อะไรควรชวนชวยอย่างยิ่ง จึงไม่สนใจกับเรื่องอริยมรรคของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นสิ่งที่เลิศประเสริฐที่สุดในบรรดาวิชาความรู้ของมนุษย์เราในโลกนี้ นี่แหละ คือการไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไรอย่างน่าหวาดเสียว (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตฺโต. 2546: 155.)

การจัดการปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนในสถานศึกษาในสังคมไทยตามหลักอริยสัจ4

หลักธรรมหนึ่งที่จะช่วยในการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นและเป็นหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างดี และในหลักพุทธธรรมดังกล่าวสถานศึกษาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนได้โดยนำหลักธรรมมาปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ให้มีระเบียบวินัย มีสมาธิ มีความคิดสร้างสรรค์ใช้ปัญญาแก้ไขปัญหา เพื่อกำจัดความขัดแย้งให้หมดไปทั้งนี้สามารถนำหลักอริยสัจ4 อันประกอบด้วย ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค มาประยุกต์ใช้ในดำเนินงานเพื่อนำมาเป็นการจัดการปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนในสถานศึกษาในสังคมไทย 4 ด้านสำคัญ ได้แก่

1.สภาพของปัญหาความขัดแย้ง (ทุกข์)

สภาพของปัญหาความขัดแย้งของนักเรียน พบว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับการพฤติกรรมส่วนบุคคลและอุปนิสัยของเด็กนักเรียนในวัยต่างๆที่มาอยู่รวมกันเป็นสังคมที่แตกต่างจากสังคมครอบครัวทำให้เกิดความแตกต่างกันทำให้เกิดความขัดแย้งในเรื่องเล็กน้อยแล้วค่อยๆ เพิ่มขึ้นเป็นเรื่องที่ใหญ่ขึ้นจนนำไปสู่ผลแห่งการแก้ไขปัญหาที่ไม่ตรงจุด กล่าวคือเกิดการแก้ไขปัญหาโดยใช้ความรุนแรงทำร้ายร่างกายกันเพื่อแก้ไขปัญหาที่ไม่ถูกต้องในห้องเรียน ในสถานศึกษาและไม่เว้นแม้แต่ครอบครัว

ในด้านสภาพของสถานศึกษาเน้นสร้างภาพว่าเป็นโรงเรียน เด็กมีวินัย ใน เิง การแต่งกาย และทรงผม มากกว่า สอนให้นักเรียนรู้จักคิด รับผิดชอบ ยึดมั่นประชาธิปไตย และจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆที่เน้นผลสัมฤทธิ์ที่มากด้วยเนื้อหาสาระเพราะว่าทางโรงเรียนนั้นจะเน้นคนที่เก่งมาเป็นอันดับแรกก่อนคำว่า คนดี ทำให้เกิดความละเลยในปัญหาความขัดแย้งของนักเรียน

ในด้านสภาพของครอบครัวพ่อแม่ผู้ปกครองขาดการดูแลเอาใจใส่ในตัว of นักเรียน

เพราะไม่มีเวลาในการอบรมสั่งสอนเป็นค่านิยมที่ทางครอบครัวนั้นมีความคิดที่ว่า การอบรมสั่งสอนเป็นหน้าที่ของครูในสถานศึกษามากกว่าที่จะต้องเป็นหน้าที่ของทางครอบครัว

สรุป ทุกข์ คือ สภาพที่ทนได้ยาก ภาวะที่ทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ สภาพที่บีบคั้น การที่นำ ทุกข์ ของอริยสัจ 4 มาใช้ทำให้รู้ถึงสภาพของปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษาในสังคมไทยว่าเป็นอย่างไร เช่น สถานศึกษามุ่งเน้นแต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าปัญหาความขัดแย้งและทำให้ทราบถึงค่านิยมของครอบครัวที่เชื่อว่าการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเป็นหน้าที่ของครูในสถานศึกษามากกว่าที่จะเป็นปัญหาของครอบครัว

2.สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง (สมุทัย)

สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนในสถานศึกษาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการพฤติกรรมส่วนบุคคลและอุปนิสัยของเด็กนักเรียนในวัยต่างๆที่มาอยู่รวมกันเป็นสังคมที่แตกต่างจากสังคมครอบครัวทำให้เกิดความแตกต่างกันทำให้เกิดความขัดแย้งในเรื่องเล็กน้อยแล้วค่อยๆ พบได้ดังนี้

2.1 เกิดจากความไม่พอใจในหมู่เพื่อนจนทำให้มีความขัดแย้งกันในเรื่องต่างๆ จนเกิดอารมณ์ที่รุนแรงและเป็นที่เหตุให้ใช้ความรุนแรงต่อกัน ปัญหานี้ส่วนใหญ่นั้นมักเกิดกับกลุ่มเพื่อนที่ไม่ค่อยสนิทกันหรือแม้กระทั่งนักเรียนที่เรียนต่างสถานศึกษา จนทำให้เป็นสาเหตุของความขัดแย้งเกิดขึ้น

2.2 การหยอกล้อเรียนในด้านต่างๆเช่น ด้านเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ สีผิว สังคม การเมือง ศาสนา แนวคิด ปมด้อยทางด้านร่างกาย สถานะทางสังคม หรือแม้กระทั่งชื่อของบิดามารดา ทำให้เกิดการกลั่นแกล้งกัน จนทำให้เป็นสาเหตุของความขัดแย้งเกิดขึ้น

2.3 การหึงหวง วัยรุ่นส่วนใหญ่ทั้งเพศชายและเพศหญิงเริ่มมีพฤติกรรมที่สนใจเพศตรงข้ามที่เป็นธรรมชาติของชีวิตมนุษย์ และบางคนอาจจะมีคู่รักในวัยเรียน มีการชอบพอสั่งกันและกัน ทำให้เกิดการหึงหวงจนทำให้เป็นสาเหตุของความขัดแย้งเกิดขึ้น

2.4 มีความผิดปกติทางจิตใจ คือเป็นคนก้าวร้าวที่มีลักษณะคุกคามล่วงเกินผู้อื่นด้วยวาจา และท่าทางเชิงกระด้าง ชอบการกระทำที่รุนแรงขาดความเมตตาปราณี อาการก้าวร้าวของนักเรียนบางคนอาจมีความเกี่ยวข้องกับโรคทางจิตเวช ซึ่งพบความก้าวร้าวร่วมด้วยได้ เช่น เด็กสมาธิสั้นอาจมีพฤติกรรมที่เล่นรุนแรงและขาดการยั้งคิดยั้งทำ ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนได้หรือเด็กอาจจะเป็นโรคเกร (conduct disorder) ซึ่งมีความก้าวร้าวโดยเจตนาและตั้งใจทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนหรือบาดเจ็บ นอกจากนี้โรคทางด้านอารมณ์อาจทำให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวได้ เช่น เด็กมีอาการซึมเศร้า ซึ่งอาการซึมเศร้าในเด็กอาจไม่ได้แสดงออกมาในลักษณะเศร้า, หดหู่หรือเก็บตัว แต่อาจแสดงออกมาในลักษณะหงุดหงิดง่าย ขี้โมโห และระบายอารมณ์อย่างรุนแรง

และส่งผลกระทบต่อผู้อื่นได้เช่นเดียวกันจนทำให้เป็นสาเหตุของความขัดแย้งเกิดขึ้น

2.5 มาจากครอบครัวที่มีความขัดแย้ง พ่อแม่ทะเลาะกัน ทูบตีและด่าว่าเป็นประจำลูกจะซึมซับพฤติกรรมที่รุนแรง เกิดการเรียนรู้แบบมีอารมณ์ร้อนและชอบใช้ความรุนแรง เพราะว่าเมื่อใดที่พ่อแม่ทะเลาะกัน ลูกจะได้รับผลกระทบไปเต็มๆ เพราะลูกเป็นคนที่ต้องยืนอยู่ตรงกลางระหว่างพ่อกับแม่ ลูกเป็นคนที่ต้องคอยรับฟังคำพูดที่รุนแรงและอารมณ์ร้ายจากทั้งสองฝ่าย ลูกรับรู้เรื่องราวทุกอย่าง แต่ไม่มีสิทธิ์ที่จะทำอะไรเลยนอกจากเฝ้ามองด้วยความหวาดกลัวและเสียใจ

สรุปคือ สาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ การที่นำ สมุทัย ของอริยสัจ 4 มาใช้ทำให้รู้ถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนในสถานศึกษาจากการความไม่พอใจในหมู่ นักเรียนจนทำให้มีความขัดแย้งกันในเรื่องต่างๆการหยอกล้อเรียนในด้านต่างๆ พฤติกรรมการหึงหวงของนักเรียนโรคทางจิตเวชความผิดปกติทางด้านจิตใจและปัญหาของครอบครัว

3.การแก้ไขสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง (นิโรธ)

การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งนั้นเราต้องแก้ไขที่ต้นเหตุที่เกิดขึ้นเพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหามากผ่านเช่น ครอบครัว สถานศึกษา ต้องร่วมมือประสานกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

3.1 การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนในด้านของสถานศึกษา

สถานศึกษานั้นต้องเข้าถึงตัวนักเรียนให้มากขึ้น สถานศึกษาต้องลดการเน้นผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่สถานศึกษาเห็นว่าควรจะเป็นอันดับที่แรกมากเกินไป ทำให้เกิดความละเลยและทำให้ไม่สามารถแก้ไขในตัวของปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนได้ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของสถานศึกษาโดยยึดหลักการประนีประนอม คือ

3.1.1 ครูต้องวิเคราะห์สาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นของนักเรียนโดยต้องมีบุคคลตัวกลาง เช่น ครู, นักเรียน, พ่อแม่ หรือ ผู้ปกครอง เป็นกลุ่มที่ช่วยคลี่คลายความขัดแย้งได้ดีที่สุด

3.1.2 บุคคลตัวกลางหรือผู้ที่ช่วยคลี่คลายความขัดแย้ง เป็นผู้พูดคุยกับทั้ง 2 ฝ่ายที่มีความขัดแย้งถึงสาเหตุที่ละคน เพื่อจะได้ รู้ถึงสภาพของปัญหาความขัดแย้งว่าเกิดจากสาเหตุใด

3.1.3 บุคคลตัวกลางต้องคิดพิจารณาถึงลักษณะของข้อขัดแย้ง สาเหตุของความขัดแย้งเกิดว่าปัญหาความขัดแย้งนั้นเกิดขึ้นจากอะไร

3.1.4 เมื่อบุคคลตัวกลางทราบสาเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งแล้ว ก็จะเรียกบุคคลทั้ง 2 ฝ่ายมาพูดคุยพร้อมกันบนพื้นฐานของเหตุและผล โดยบุคคลตัวกลางจะเป็น

ผู้พูดและชี้ให้เห็นถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นและผลที่จะได้รับเมื่อเกิดความขัดแย้งว่าจะส่งผลกระทบตามมา

3.1.5 ให้ทั้ง 2 ฝ่ายพูดคุยปรับความเข้าใจกันในพื้นฐานแห่งเหตุและผล ใส่ใจรับฟังกันอย่างมีสติ อุดหนุน และไร้ซึ่งอคติ ระวังเรื่องอารมณ์ความรู้สึก หรืออาจจะเป็นการเจรจาต่อรอง และสามารถตกลงกันได้โดยการพบกันครึ่งทางเป็นทางสายกลางเพื่อให้ได้ข้อยุติของปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยต้องสร้างบรรยากาศให้เกิดความรู้สึกเป็นกันเอง และฉันทมิตร

นอกจากการแก้ปัญหาด้วยวิธีการประนีประนอมแล้ว ยังมีวิธีการต่างๆ ที่สถานศึกษาสามารถจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้โดยจำแนกตามพฤติกรรมและสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไปการแก้ปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนด้วยวิธีการพูดคุยโดยมีบุคคลตัวกลางมาทำเจรจาและทำความเข้าใจร่วมกันจะมีประสิทธิภาพมากแค่ไหน แต่วิธีนี้จะใช้ได้ผลเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับความสามารถและความชำนาญของผู้เกี่ยวข้องที่จะต้องสร้างทักษะที่จำเป็นในการแก้ไขความขัดแย้งของนักเรียน ดังนั้น ความสามารถในการพิจารณาลักษณะของข้อขัดแย้ง, การจำแนกประเด็นของข้อขัดแย้ง, การเริ่มต้นเจรจาแก้ไขข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น, การรับฟังความเห็นของทั้งสองฝ่าย, การให้เหตุผลและใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา, การรู้จักปฏิบัติทางอารมณ์ของนักเรียนและรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง

3.2 การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนในด้านของครอบครัว

ครอบครัวนั้นจะต้องเข้าถึงเด็กนักเรียนที่เป็นสมาชิกของครอบครัวให้มากขึ้น เพราะว่าในปัจจุบันครอบครัวพ่อแม่ผู้ปกครองขาดการดูแลเอาใจใส่ในตัว of นักเรียนเพราะไม่มีเวลาในการอบรมสั่งสอนเป็นค่านิยมที่ทางครอบครัวนั้นมีความคิดว่าการอบรมสั่งสอนเป็นหน้าที่ของครูในสถานศึกษามากกว่าที่จะต้องเป็นหน้าที่ของทางครอบครัว ดังนั้นการแก้ไขปัญหความขัดแย้งของครอบครัว คือ

3.2.1 ครอบครัวนั้นต้องเข้าถึงตัวนักเรียนไม่ว่าจะเป็น พ่อ แม่ พี่ น้อง ปู่ ย่า ตา ยาย หรือสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวต่างอยู่ร่วมกันกับนักเรียน ซึ่งบุคคลทั้งหลายเหล่านี้ถูกสานสัมพันธ์ด้วยความรัก ความห่วงใย และบทบาทหน้าที่เพื่อการดำรงอยู่ของครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูนักเรียนด้วยความรัก

3.2.2 หาเวลาว่างให้กับนักเรียนที่เป็นสมาชิกของครอบครัว หากพูดถึงเวลานั้นครอบครัวต้องแบ่งเวลาในการทำงานหารายได้และต้องแบ่งเวลาเพื่อดูแลนักเรียนที่เป็นสมาชิกของครอบครัวเพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นรวมถึงปัญหาความขัดแย้งที่นักเรียนอาจเกิดจากที่โรงเรียนแล้วมาระเบิดอารมณ์ในครอบครัว

3.2.3 ครอบครัวนั้นต้องให้ความรู้ในด้านทัศนคติที่ดี และค่านิยมที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคมให้แก่เด็กนักเรียนที่เป็นสมาชิกของครอบครัว เพื่อให้เด็กนักเรียนรู้ว่าการมาอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นล้วนมีความแตกต่างกัน เช่น ด้านเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ สีผิว สังคม การเมือง ศาสนา แนวคิด ปมด้อยทางด้านร่างกาย สถานะทางสังคม หรือแม้กระทั่งชื่อของบิดามารดา แม้ว่าความแตกต่างกันจะมีอยู่ในหลายๆปัจจัยแต่ว่าเรานั้นสามารถยอมรับและอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

สรุป นิโรธ คือ ความดับทุกข์ การที่นำ นิโรธ ของอริยสัจ 4 มาใช้ทำให้รู้ถึงการแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งของเด็กนักเรียนในสังคมไทยว่าการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งนั้นต้องแก้ไขที่ต้นเหตุและปลายเหตุไปพร้อมๆกันโดยการแก้ไขปัญหานั้นต้องเกิดจากการร่วมมือของทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายของสถานศึกษาหรือโรงเรียนที่มีครูที่คอยดูแลเอาใจใส่ในตัวของเด็กนักเรียนและฝ่ายของครอบครัวที่มีผู้ปกครองคอยดูแลเอาใจใส่ในตัวของเด็กนักเรียนที่เป็นสมาชิกของครอบครัว

4.การป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นซ้ำ (มรรค)

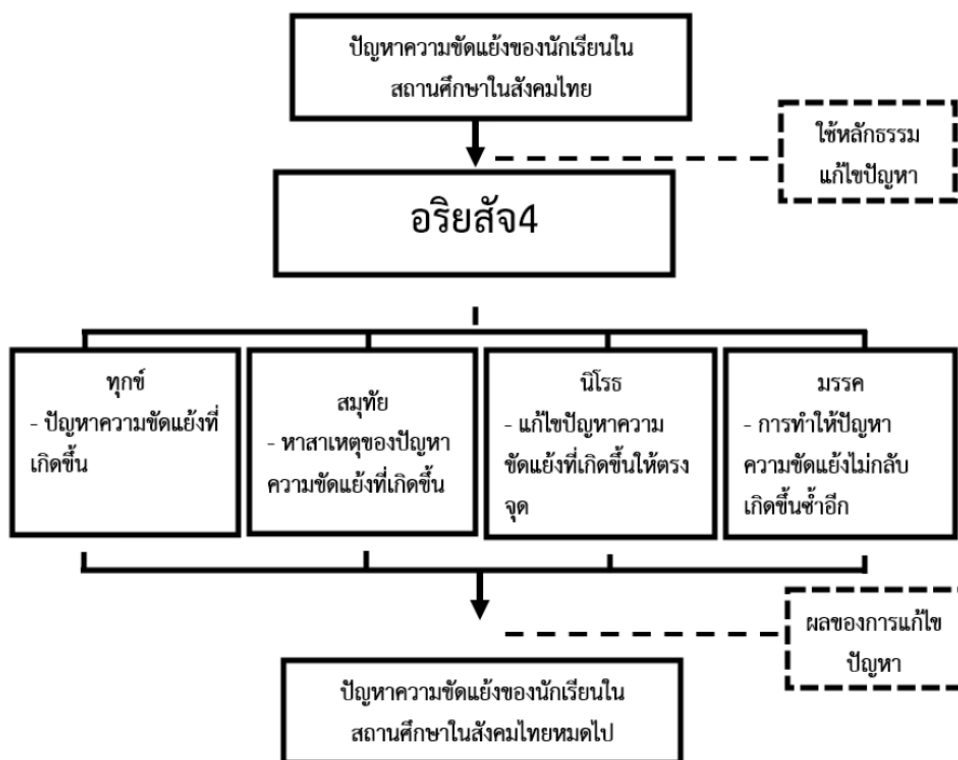
ความขัดแย้งของเด็กนักเรียนในสถานศึกษาในสังคมไทยนั้นต่างมีสาเหตุและมีลักษณะอย่างที่เราจะกล่าวมาเบื้องต้นเกิดขึ้นได้อย่างไรและการแก้ไขอย่างไรถึงจะต้องตรงจุดนั้น มีข้อสังเกตว่า ปัญหาความขัดแย้งในสังคมของโรงเรียนนั้นเป็นเรื่องปกติ แต่หากหากตัวของเด็กนักเรียนนั้นยอมรับและเรียนรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นมาได้นั้น

การป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นมาอีกคือการที่ตัวของเด็กนักเรียนเองยอมรับในการที่สังคมในโรงเรียนนั้นการมาอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่ๆต่างก็มีความคิดเห็นและความแตกต่างในด้านต่างๆที่ไม่เหมือนกันหรือขัดแย้งกันไปตามธรรมชาติ หากตัวของเด็กนักเรียนเข้าใจในเรื่องนี้ก็จะทำให้ความขัดแย้งนั้นหมดไปในที่สุด

การเรียนการสอนในชั้นเรียนนำหลักธรรมอริยสัจ 4 หรือความจริงอันประเสริฐที่เป็นหลักพุทธธรรมหนึ่งในคำสอนทางพระพุทธศาสนาในการแก้ไขปัญหาต่างๆมาใช้ประกอบการสอน แม้กระทั่งปัญหาความขัดแย้งหลักอริยสัจ 4 ก็จะทำให้ตัวเด็กนักเรียนเข้าใจสัจธรรมของโลกและสังคมที่แตกต่างกันออกไปปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นสามารถแก้ไขได้ทีละผลและเหตุในตัวของมันเอง

สรุป มรรค คือ แนวปฏิบัติที่นำไปสู่หรือนำไปถึงความดับทุกข์ การที่นำ มรรค ของอริยสัจ 4 มาใช้ทำให้รู้ถึงการทำให้ปัญหาความขัดแย้งของเด็กนักเรียนไม่ให้กลับมาเกิดความขัดแย้งกันอีก

แผนภาพการสังเคราะห์ข้อมูล

ภาพที่ 1 : แผนภาพแสดงแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของนักเรียน
ในสถานศึกษาในสังคมไทยโดยใช้หลักอริยสัจ 4

สรุป

ปัญหาความขัดแย้งของนักเรียน ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาที่พบได้ในทุกสถานศึกษาในสังคมของไทย ฉะนั้นแล้วสถานศึกษามีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนดังกล่าวโดยต้องมีการวางแผนขั้นตอนการแก้ไขปัญหอย่างรัดกุมและประสานส่งเสริมกับทางครอบครัวของนักเรียนเพื่อจะได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างตรงจุดและสอดคล้องกับหลักธรรมอริยสัจ 4 คือ ความจริงอันประเสริฐ ที่ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นนั้นอยู่ที่เหตุและผลของมันในหลักธรรมนี้ส่งผลให้ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

บรรณานุกรม

- ณัฐนิชา กังสตาลทิพย์. (2564). “ผู้นำกับการจัดการความขัดแย้งภายในองค์กร”. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน. 2 (1): 41.
- พระครูปลัดไพฑูรย์ เมธิโก. (2557). “พรหมวิหาร : ธรรมแนวทางการแก้ไขความขัดแย้งของสังคมไทย”. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 1 (2): 55.
- พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตฺโต. (2546). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 12 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัฒน์พงษ์ ทองเนื้อสุก และ จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. “ทิศทางใหม่ในการจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์ในโรงเรียน”. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. 14 (2): 341.
- รัฐพล เย็นใจมา และ สุรพล สุยะพรหม. (2561). “ความขัดแย้งในสังคม : ทฤษฎีและแนวทางแก้ไข”. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 7 (2): 224-225.